

העלון יוצא לבין הזמנים!
בכל עניני העלון
נתנאל רוזנבלט
רה' צבי 21 ב"ב 5791486
nr@shtaygen.co.il

נר לשולחן שבת

גליון 375

שבת חזון
שבת איכה

ממנהגי "שבת חזון" בבית הכנסת

הגאון רבי שריה דבליצקי: מחליפים את הפרוכת לפרוכת של שבת, אף שברמ"א מבואר שלא מחליפים (תקנ"א א'), זהו למנהג שאין לובשים בגדי שבת, אבל למנהגנו שאנו לובשים בגדי שבת פשוט שמחליפים, שלא יהא שלחן מלא ושלחן רבך חסר.

נהגו לנגן ניגון עצוב ב"לכה דודי". (לוקטי הלוי) בניגון "אלי ציון". (כח יהודה) מנגנים מ"והיו למשיסה" בניגון "יבנה המקדש". (ויזנין)

בקריאת התורה מסיימים לכהן בתיבת "לרוב" כדי שהלוי לא יעלה ב"איכה" ולא יתחיל בפורענות. (לקט יושר) יש מפסיקים כמסומן בחומשים, וחוזרים ללוי לפסוק הקודם. (עיין "נטעי גבריאל")

את ההפטרה קוראים בניגון מעורר רחמים, או בניגון איכה כדי לעורר הבכי, עד "לכן", שממש קוראים בניגון הרגיל. (מנ"א רפ"ב י"ה ועוד) ויש שהתנגדו לכך, באומרים שאין לעורר היגון והבכי בשבת. (זכור לאברהם א"ח ט') בבית מרן החזו"א קראו בניגון רגיל. (אורחות רבנו" ח"ב)

החשוב קורא את ההפטרה ... ואת הפסוק האחרון "ציון במשפט תפדה" אומרים הקהל ואח"כ המפטיר בקול רם. (נוהג כצאן יוסף) מנהגים אלו של אבילות לא נהוגים כיום ברוב בתי הכנסת בא", ועדיף ביטולו מקיומו, שלא להזכיר יגון ואנחה בשבת קודש. (דיני ט"ב ביום א')

ראיתי לרבנן קשישאי שהורידו כנחל דמעה בקוראם ההפטרה. ואין זו אבילות, כי בזה אנו עושים תשובה על חילול השבת שהביא לחורבן ירושלים. (שו"ת "התעוררות תשובה" שני"ד, שבת קיט)

סיפר ה"בית ישראל": בצום ט' באב עלה אביו ה"אמרי אמת" על הגג כדי לשאוף אויר. כאשר ראה ממקום מושבו את נופה של ירושלים ביקש שיביאו לו מגילת איכה והראה את הפסוק 'חשב ה' להשחית חומת בת ציון נטה קו'.

וביאר, בפשטות הביאור הוא כדברי רש"י 'נטה קו להפרע'. אולם יש לפרש בדרך אחרת על פי דברי הגמ' בב"ב (ג) 'אמר רב חסדא לא ליסתור איניש בית כנסת עד שיבנה בית כנסת אחר'.

והוסיף, בוודאי הקב"ה מקיים הלכה זו, ולכן מיד בשעה שהחריב את בית המקדש השני כבר התחיל לבנות את בית המקדש השלישי וזו היא הכוונה 'נטה קו', היינו לצורך בניית בית המקדש השלישי. ("נר יהושע")

הגאון רבי דב מאיר אייזנשטיין, מפארי קרתא דירושלים, נתפרסם שמו כבעל קורא מדקדק ובעל רגש קול נעים.

פעם הזמין לקרוא מגילת איכה בהיכל ישיבת "עץ חיים". עם סיום הקריאה ניגש אליו הגאון הצדיק רבי אריה לויין ואמר לו חוששני שהיה אסור לי לשמוע את הקריאה שלכם...

על מה ולמה התפלא רבי דב מאיר כשהוא מנסה לחשוב ולחשב מה לא היה כשורה בקריאה.

אלא שאז הפתיע אותו רבי אריה בתשובתו המחוכמת: "בקריאתך המעולה גרמת לי הנאה כה רבה עד כי אינני יודע אם מותר היה לי להנות ככה בתשעה באב..." ("נטעי אדם")

סיפר הג"ר בן ציון פלמן ששמע מהגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שסיפר שכשבא בפעם הראשונה לכותל המערבי הבחין ביהודי שעומד ובוכה בדמעות שליש – היה זה הג"ר זאב שחור. המתין עד שסיים לבכות. ניגש אליו ושאלו האם יש לכם איזה חולה בבית שלכן אתה בוכה. אמר לו היהודי ברוך ה' כולם בריאים. שאלו אם כך אולי חסר לך כסף. אמר לו היהודי שב"ה יש לו מזמון רב.

שאלו רבי אליעזר יודל אם כך למה אתה בוכה? ענהו רבי זאב: "כאשר אני בא לכותל המערבי ואני רואה שבית המקדש חרב ושכינה בגלות היאך לא אבכה!?"

וסיפר ראש הישיבה שהוא המשיך לדבר עמו והתברר לו כי אין זו הפעם הראשונה שאותו יהודי בא לכותל אלא בכל יום הוא בא שלש פעמים ובכל פעם הוא בוכה על החורבן בדמעות שליש. **והפטיר רבי אליעזר יהודה** שהוא עצמו בפעם הראשונה שהיה בכותל לא בכה כל כך כמו שבכה אותו יהודי שלש פעמים ביום. ("שלמי תודה" בין המצרים)

"על זה היה דוה לבנו, על אלה חשכו עינינו, על הר ציון ששמם". (איכה ה) כשישבו גדולי ירושלים בקבלת פנים שנערכה לכבודו של הרב מבריסק שהגיע לירושלים, נתגלגלה השיחה אודות ההליכה אל הכותל המערבי...

נענה הגאון רבי יעקב משה חרל"פ ואמר כי שמע מאביו הגאון רבי זבולון חרל"פ, שהיה כידוע דיין בבית דינו של רבינו המהרי"ל דיסקין, שהטעם שהמהרי"ל דיסקין לא הלך מעולם לכותל המערבי אינו כפי שחושבים העולם בטעות בגלל שהיה מסופק בגבולות הר הבית. אלא שהיה זה אצלו בבחינת "פיקוח נפש", שלא היה מסוגל לראות בחורבן הבית!!!

(עובדות ונהגות לבית בריסק" ח"ד)

הורה הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל: חתן וכלה הבאים לכותל המערבי בימי שבע הברכות שלהם אינם קורעים, דדומה לגבם ליום טוב, שלא קורעים בו.

(אשרי האישי" ח"ג)

שבת ט' באב

נחלקו הפוסקים אם מותר ללמוד השבת מחצות היום ואילך. (או"ח תקנ"ג - רמ"א ומג"א אוסרים, ט"ז ומהרש"ל מתיירים) מנהג העולם להחמיר ולא ללמוד, כיון שיכולים ללמוד בדברים המותרים בט' באב.

והאריכו בהלכה זו ראשונים ואחרונים. וכתב הגר"א בביאורו דחומרא יתירה היא. וכתב הב"ה: "והנה מטיילים ומשיחים שיחת חולין ... ומתוך כך באים לידי שחוק והיתול ... ודעתנו נוטה להתיר אפילו בחול עד סמוך לבין השמשות!" (תקנ"ג ד"ה ולכן)

וכתב "ערוך השולחן": ואף על פי שכתב המג"א שיכול ללמוד בדברים המותרים, אין זו טענה, דאנו רואים בחוש דכיון שמפסיק מלימודו הרגיל אינו לומד עוד... (שם ד')

כשהגיע חצות היום בשבת ערב ט' באב, מרן החזו"א הפסיק מלימודו הקבוע, והחל ללמוד מסכת מועד קטן. (אורחות רבנ"ח ח"ב)

חל ערב ט' באב בשבת, אין אומרים פרקי אבות. (שו"ת מהרי"ל מ"ד, רמ"א)

מסדרי הלוחות לא הכלילו את השבת בין השבתות בהן אומרים פרקי אבות. וה"ל כתב סופר" הסביר, שאין זו אבילות בפרהסיא, לפי מה שכתב אביו החת"ס שהטעם שלא לומדים בערב ט' באב הוא לפי שכל מה שלומד מחצות ואילך מחשבתו עליו ומהרהר בו, וכך נכנס לט' באב כשהוא שמח, ולכן בזה שלא אומרים פרקי אבות לא מראים בזה בשבת, אלא אבילות של הלילה הבא. (שו"ת כת"ס או"ח ק"ב, שו"ת חת"ס או"ח קנ"ו)

גב. לדעת המהרי"ל הנ"ל כאשר ט' באב נדחה ליום א' אינו לומד כל השבת רק הלכות ט' באב, וטוב להעביר הסידרה ביום שישי. ("לקט יושר")

נהגו בני אשכנז שגם בשבת זו שרים ומזמרים לחתן ולכלה בשבת האופרוף שלהם, ועושים "קידוש" כרגיל.

וכתב הגאון רבי שריה דבליצקי: מה שנוהגות חברותיה של הכלה ללכת בשבת אחר הצהריים לשמוח עמה, אין להן לעשות השבת. והורה הגאון רבי שמואל וואזנר שישמחוהו בליל שבת. ("דיני ט' באב ביום א' ודיני שבת שלפניו" הערה ל"ח, "דיני ט' באב שחל ביום ראשון" פ"ו כ')

עושים "שלום זכר" בליל שבת כמו בכל שבת. ("מבית לוד" ח' י"ג)

"התרומת הדשן" לא אמרו זמירות בשלשת השבועות. ("לקט יושר")
אף מי שלא רגילים בכל שבת לשיר זמירות, מותרים השבת לזמר, כיון שעכ"פ הוא לכבוד שבת. (שו"ת "אגרות משה" ח"ד ק"ב)

אין לטייל השבת (ברכ"י), האיסור רק אחר חצות היום (דגמ"ר תקנ"ג).

לשבת חזון נזכרו בספר "חזון" אותו חיבר בעל האגור, המביא חידות ופתרונם!
אין אפשר לבשל בשר חי בלי מליחה? תשובה: בחמי טבריה, כי הדם יוצא במים החמים ולא חוזר ונבלע. (אבי העזר, אגודה חולין קכ"ט)

מהו הדבר שאסור לעשות בביתו אבל בבית חברו מותר?
תשובה: לאכול בשבת בתוך גינתו, אסור לשפוך מים בגינתו אבל בבית חברו מותר דלא ניחא ליה. (סמ"ג הל' שבת)

אין יתכן שאדם נאמן באמירתו וכשיש עד המסייעו אינו נאמן?
תשובה: אישה שאמרה לבעלה גרשתני, נאמנת, חזקה אינה מעיזה בפני בעלה, אך אם יש עד המסייע לה מעיזה. (גיטין סד:)

מתי מותר לאכול מבהמה בלי בדיקת ריאה? **תשובה:** בהמה מסוכנת ביום טוב ששוחטין אותה, אם אין שהות לבדוק את הריאה קודם שיצא יו"ט, צריך שיאכל כזית קודם בדיקה, כדי שהוא לא יחלל יום טוב. (ביצה כה. או"ח תצ"ח)

ביום שישי חל יום הזכרון לגאון רבי שמחה זיסל זיו, "הסכא מקלם", "החכם" כפי שכונה בפי רבו רבי ישראל סלנטר, ח' אב תרנ"ח

סיפר הגאון רבי אליהו לאפיאן: רבינו נהג להחליף את כל מלבושיו לכבוד שבת קודש, וגם הבגדים שעל הגוף, טלית קטן, חגורות וכדומה, הכל היה 'שבתדיג' - מיוחד רק לשבת.

את בגדי השבת מעולם הוא לא לבש בימי החול. כשנעשו ישנים לא העבירם לשימוש בימי החול, דזה כהורדה מקדושת השבת, אלא קנה חדשים ואת הישנים גנז, כך בכל בגדיו...

וכך היה גם בכלי האוכל. היו לו שלש מערכות של כלי אוכל חלבי, בשרי ושבת. וכמו שאין מעבירים מחלבי לבשרי, כן לא היה מחליף מחול לשבת או משבת לחול. (ספר זכרון "בית קלם")

בליל שבת, כשהיה שב מתפילת ערבית, נהג לשהות בפתח הבית ולהתבונן על השולחן, כליו הנאים והמטעמים שהכינה אשתו. כדי להכיר טובה לאשתו שטרחה כה הרבה. ("תנועת המוסר")

בסוף ימיו סבל מאנמיה, והיה תמיד חיוור. אבל משעת כניסת השבת עד צאתה היו פניו להבה, כאדם בריא וחזק. כל זה ראינו כולנו, כל מי שלמד בקלם, בכל שבת ושבת. (ספר זכרון "בית קלם")

כשהחליט לעזוב את משחקי הילדות ולהתמסר ללימודים, כאות לסיום השובבות אסף את חבריו, עבר בראש כולם כשהוא רוכב על עז בכל סימטאות העיירה קלם... חילק לכל אחד מהם כעך ואמר: "הא לך כעך וחסל לחברות" ... רבי שמחה זיסל בעצמו היה מספר שהיה שובב גדול בימי ילדותו... ("תנועת המוסר")

אהבתו לירושלים: "אכתוב לך על גליון הבא מירושלים כי ראויים הדברים להכתב על גליון מירושלים". (שם)

אמו היתה גבאית צדקה, חיה ר' ישראל'ס כך היתה מכונה בפי הבריות. פעם קרה לה אסון ומתה עליה בתה היחידה, לא שינתה ממנהגה, ואף בהלויית בתה אספה נדבות לטובת העניים, באומרה: "וכי משום שאני שרויה באבל וצער, צריכים העניים לסבול!?" זה הבית בו גדל רבי שמחה זיסל! (שם)

הרופאים אמרו שבעשר השנים האחרונות לחייו חי הסבא בנס! במכתב משנת תרמ"א, מתאונן רבי שמחה זיסל לפני רבי ישראל סלנטר כי הוא חולה, ואין בכוחו להמשיך בניהול המוסד. רבי ישראל השיבו כי בביטולה של הישיבה יש משום חורבן בית המקדש! (שם - מפי הגרא"א דסלר בשם אביו)

ביום שישי חל יום הזכרון לגאון הצדיק רבי שמעון אגסי, מגדולי חכמי בבל, נפטר ח' באב תרע"ד.

בעוונותינו מעניני דיומא!

מתוך מכתבו של הגאון המקובל רבי יהודה פתיה:

בעירנו בגדד היו לנו שני כרובי זהב הסוככים על העיר. הראשון בקודש, צדיק יסוד עולם רבי יוסף חיים. ושני בקודש, הרב הגאון חכם שמעון המכונה אגסי. בזכותם וצדקותם היו מגינים על העיר, זה מפה וזה מפה.

אולם כשרבו העוונות ונלקח ארון האלוקים רבי יוסף חיים, החלה העיר להיות צולעת, מהלכת על רגל אחת והחלו הצרות לבוא, כי אחרי קבורתו נלקחו בחורי ישראל לעבודת הצבא ללמדם סדר המלחמה, והיו כל העם מייללים ובוכים.

והיינו מתנחמים בחכם רבי שמעון אגסי. וכל העם ענו 'עוד לא אבדה תקוותנו, כי הוא יכול למלא מקום הרב'.

אך מעשה שטן הצליח, וגם באותו צדיק פגעה מידת הדין, כי אחר חמש שנים, בליל ח' לחודש מנחם אב עזב אותנו לאנחות - כבה מהעיר שביב האחרון - יוסף איננו ושמעון איננו.

והיתה עת צרה ליעקב כי בליל י"א בחודש אחר פטירת רבי שמעון, בבוקר השכם כל השווקים והרחובות נתמלאו במודעות אדומות מטעם המלך ובתוכן מצויירת חרב אדומה לאות מלחמה, ממלכה בממלכה, ממלכת טורקיה בממלכת בריטניה.

ותיכף החלו לקבץ בחורי ישראל למלחמה, והיו מסייעים אותם מעיר לעיר, הרים וגבעות, עד מקום המלחמה. ומני אז מצאונו רבות רעות, והיו הצרות דוחקות זו את זו ואין רגע בלא נגע. ("איש מבית לחם יהודה")

יש שהולכים ארבעים יום רצוף באותו הזמן לכותל המערבי ואומרים "שיר השירים", ואוחזים זאת לסגולה למציאת הזיווג.

נשאל הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל באופן שחל ט' באב באחד מהארבעים יום מה יעשו. ואמר שילכו בט' באב באותו זמן שהולכים כל יום ולא יאמרו שיר השירים. ואחר התענית ילכו שוב ויאמרו, ובעזרת ה' זה לא יזיק לסגולה! ("מבקשי תורה" מ"ז)